

Obsah

Předmluva	7
Kapitola 1 Autismus jako pervazivní vývojová porucha	9
1. Teoretické uchopení problému	9
1.1. <i>Co je autismus? Kolik lidí touto poruchou trpí?</i>	9
1.2. <i>Skupina mentální retardace a problémů v učení</i>	10
1.3. <i>Autismus není duševní onemocnění ani psychóza</i>	12
1.4. <i>Neschopnost není totéž co neochota. Nedostatek motivace?</i>	13
1.5. <i>Co vyjadřuje slovo? Správná diagnóza může zachránit život</i>	14
1.6. <i>Rodiče musí mít jistotu, potřebují odpovědi na otázky</i>	14
1.7. <i>Předcházet nebo vyloučit nedorozumění s rodiči</i>	15
1.8. <i>Autismus očima profesionála. „Odlišné“ děti potřebují „odlišnou“ pomoc. (Mary Akerley)</i>	16
2. Od teorie k výchovně-vzdělávací intervenci	17
Kapitola 2 Problém s chápáním významu	19
1. Teoretické uchopení problému	19
1.1. <i>Kognitivní funkce. Jak mozek zpracovává smyslové informace</i>	19
1.2. <i>Autismus s mentální retardací a autismus bez mentálního handicapu. Jaký je v tom rozdíl?</i>	19
1.3. <i>Autismus a mentální retardace. Realistické očekávání do budoucnosti</i>	21
1.4. <i>Autismus v kombinaci s jiným postižením. Autismus je výchozím bodem při stanovení terapie</i>	22
1.5. <i>Autismus bez mentální retardace. Ano a ne</i>	23
1.6. <i>Výzkumy kognitivních funkcí u dětí s autismem</i>	24
1.7. <i>Přiřazování významu vnímaným podnětům; omezená schopnost interpretace a porozumění</i>	24
1.8. <i>Omezená schopnost interpretovat gesta</i>	27
1.9. <i>Porozumění lidským emocím</i>	29
2. Od teorie k výchovně-vzdělávací intervenci. Interpretace světa odlišným způsobem	30
2.1. <i>Předměty jako prostředky srozumitelné komunikace?</i>	31
2.2. <i>Přizpůsobit se musí silnější: To je otázka slušnosti</i>	32
2.3. <i>Určení místa. Otázky „kde“ a „kam“. Organizace ve třídě nebo ve skupinách pro dospělé autisty</i>	33
2.4. <i>Adaptace prostoru</i>	35
2.5. <i>Zkušenosti s časem: vytváření představy běhu času. Návody k pochopení času</i>	39
2.6. <i>Kdy budeme dělat to? Kdy budeme dělat ono? Zviditelnění průběhu dne</i>	41
2.7. <i>Otázky typu: „Jak dlouho?“ Pracovní či jiný rozvrh</i>	43
2.8. <i>Jak splnit úkol. Jak plnění úkolu organizovat</i>	44
2.9. <i>Konkrétní odměna jako motivace. Otázky „proč“</i>	46
2.10. <i>Obecné otázky spojené s popisovanými plány</i>	47

Kapitola 3 Komunikace	49
1. „Nepružný kognitivní styl“ lidí s autismem	49
1.1. Echolálie jako příklad „kvalitativního postižení“	49
1.2. Komunikace a rigidní kognitivní styl	51
1.3. Co je „velké“? Co je „malé“? Příklad velké myši a malého slona	52
1.4. Kdy říkáme „ty“? Kdy říkáme „já“?	54
1.5. Echolálie jako pokus někam patřit	55
1.6. Původ echolalických formulací je často neznámý	57
1.7. Obtížnost metafory. Obrazné je bráno doslovně	58
1.8. Jazyk jako výraz zlomkovitého myšlení	58
1.9. O formách komunikace	61
1.10. Objev užívání komunikace	62
1.11. Vidět znamená sdělit (někdy). Obrázky jsou zviditelněná slova	63
1.12. Funkce komunikace. Komunikace JE to, co komunikace ZPŮSOBÍ	64
1.13. Komunikovat ano, ale s kým a kde?	67
2. Od teorie k výchovně-vzdělávací intervenci	69
2.1. Vzdělávací model pro retardované není vhodný pro osoby s rozdílným kognitivním stylem	69
2.2. Integrované třídy. Vhodné či nevhodné pro postižené autismem?	69
2.3. Nejen zjednodušit, ale také vytvořit specifický způsob objasňování problému	70
2.4. Vizuelní myšlení potřebuje vizuelní podporu	70
2.5. Neschopnost pochopit symbol	71
2.6. První písmena autistické abecedy	72
2.7. Ne cíl sám o sobě, ale prostředek k větší nezávislosti. Přehled perspektiv	75
2.8. Vizuelní podpora a „augmentativní učení“ jako prostředek osvobození od obtíží	76
Kapitola 4 Sociální interakce	79
1. Teoretické uchopení problému	79
1.1. Co to znamená být „autistický“	79
1.2. Schopnost uvažovat o způsobu myšlení jiných lidí („teorie myšlení“) a sociální slepota	81
1.3. Rané sociální interakce zdravých dětí a dětí s autismem	83
1.4. Život jako na jevišti. Osoba s autismem na fotbalovém hřišti života	85
1.5. Triáda postižení: komunikace, sociální vztahy a představitost	87
1.6. Spektrum autistického postižení (autismus a příbuzné poruchy). Výchovně-vzdělávací definice autismu	91
2. Od teorie k výchovně-vzdělávací intervenci	92
2.1. Klienti typu Harold jsou známi v mnoha ústavech	92
2.2. O tzv. „negativismu“, formách komunikace a úrovni sociálního očekávání	94
2.3. Výzkum sociálních dovedností	96
2.4. Postižení s pervazivními obtížemi potřebuje také „pervazivní“ pomoc a péči	99
2.5. Hodnocení postižených autismem podle toho, jací jsou, a ne podle toho, jaké by je určitá skupina lidí chtěla mít	108
2.6. „Obrácená integrace“ jako výchozí bod	110
2.7. Emocionální aspekty	112
2.8. Sociální vědomí a sexualita: Úvod	121

Kapitola 5 Problém představivosti	125
1. Teoretické uchopení problému	125
1.1. <i>Repetitivní a stereotypní chování. Omezený okruh zájmů. Kvalitativní postižení</i>	125
1.2. <i>Vytváření řádu uprostřed chaosu, aby se předešlo selhání. Autisté se snaží najít smysl světa kolem sebe</i>	126
1.3. <i>Vývoj představivosti u zdravých dětí a u dětí s autismem</i>	127
1.4. <i>Obtíže s percepcí. Detail nebo celek? Záhada záhady</i>	128
1.5. <i>Stereotypní pohyby. Neobvyklé smyslové reakce</i>	130
1.6. <i>Neobvyklé reakce na změny okolí. Přehnané setrvávání na navyklých rutinách. Neobvyklý a omezený okruh zájmů</i>	134
1.7. <i>Nic lidského mi není cizí</i>	136
1.8. <i>O hře. Hravý nebo stereotypní</i>	139
1.9. <i>Dovednosti ve volném čase</i>	142
2. Od teorie k výchovně-vzdělávací intervenci	143
2.1. <i>Snažíme se o eliminaci stereotypního chování a problémů v chování? Musíme léčit příčiny, ne symptomy. Problémy autismu jsou jen vrcholem ledovce</i>	143
2.2. <i>Příklad: Náprava Johnova repetitivního a stereotypního chování</i>	145
2.3. <i>Každý případ vyžaduje odpovídající terapii</i>	148
2.4. <i>Terapie autismu: Příprava na smysluplný život</i>	150
Dodatek	157
Slovník základních pojmů	165
Bibliografie	167